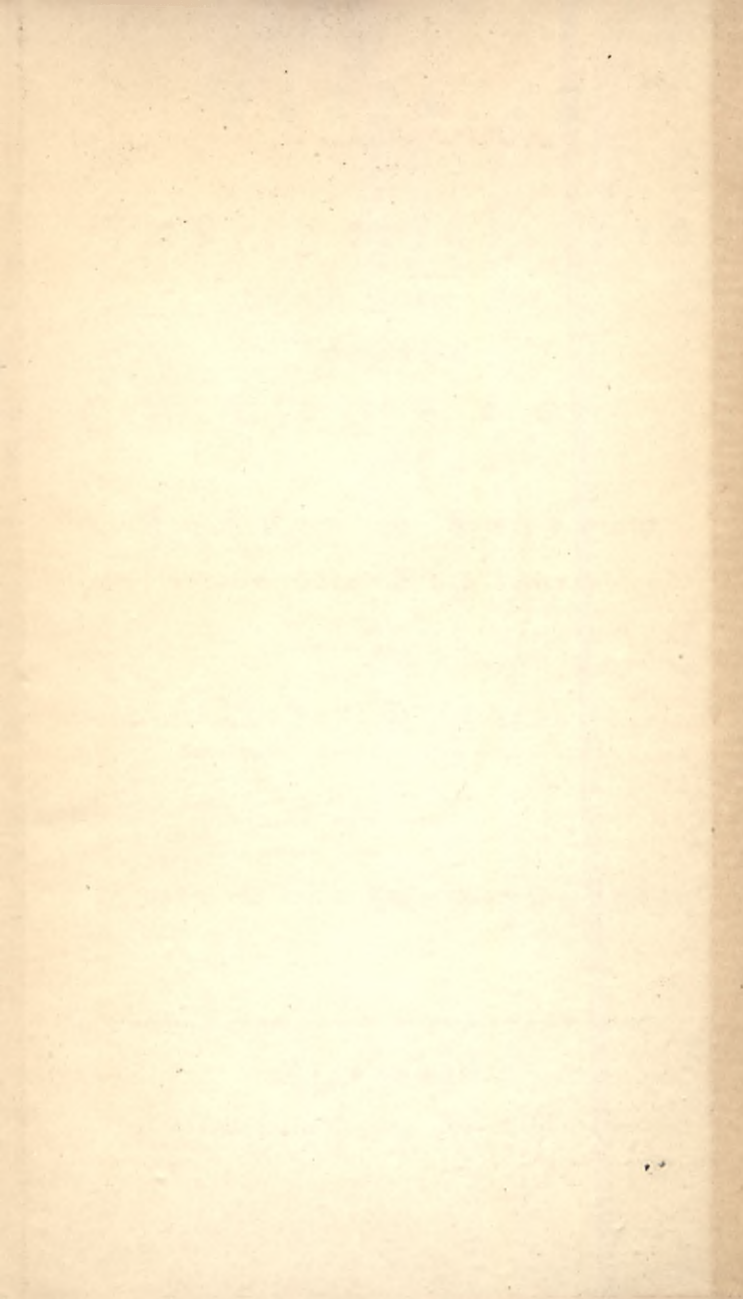




KJØBENHAVNS
RAADHUS
BIBLIOTEK

EXLI * BRIS



Dupl

Prædiken

paa

Taksigelsesfesten

den 1ste Januar 1802,

i Anledning af

F r e d e n

efter

Kampen og Sejeren

den 2den April 1801.

Af

Johan Paludan,

Sognepræst til Phanessjord Menighed paa Moen.

Til Fordeel for de ved Slaget Lemlæstede og øvrige Forladte. —

Kjøbenhavn.

Trykt paa Forfatterens Bekostning hos A. H. Eidelin.

Hørbørende Prædiken var ikke ansagt, og er ikke siden bearbejdet for Pressen. Ikkun nogle faa Ord, som: moraliske Pantheson o. s. v. bleve ikke fremsagte saaledes. Ej heller udgiver jeg den, som om jeg kunde troe, at den i ringeste Maade udmærkede sig. Landsbypræsten skal sædvanlig falde igjennem. Men deels det, at nogle af mine Eognemænd forlangte mit Manuscript, for at læse den horte Prædiken, hvilket vilde være bleven dem umuligt, og jeg dog ikke burde nægte dem Ønstet; deels det, at jeg saaledes kan igjen finde en liden Glæde at lægge til det ærefulde Fond for Krigens Martyrer, bestemte mig at sende den til Trykken. Jeg fortryder ikkun, at den er for lang, efterdi den derved maastee vil læde en og anden Læser, hvilket dog ikke — jeg glæder mig derved — var Tilfældet med Tilhørerne, som den egentlig overgives.

Forsfatteren.

B o n .

Til Dig — Evige, Allmægtige! opsvinger vor Aand sig i denne højtidelige Time. Forundret over Din Allmagts Gierninger, rørt over de utallige Beviser paa Din faderlige Forbarmelse og Godhed, onsker den, at kunne prise Dig saa inderlig, som Du prises af hine højere Aander, der ved Din faderlige Haand ere ledede fra Jordens Rummer til deres glædelige Bestemmelse, og i en bedre Verden istemme Sejers: Freds: og Taksigelsessange for Din Trone. Men Du forsmaaer ikke, gode Fader! Dine Børns svagere Følelses Yttringer, naar vi nu i fælleds Andagt ville udtrykke vor dybe Vrefrygt og barnlige Taknemmelighed, fordi Du, i det henfarne Aars rædselsfulde Dage, tog os under Din mægtige Beskyttelse, afværgede Krigens Ulykker, der viiste sig saa frygtelige, gav Sejer og Vre, og Fred, og omstiftede de almindelige Angestfølelser til Hvile for vore Sjæle.

Ja, Du traadde frem for os i Frygtens og Kampens Dage, som den store Gud, Regenten over Himmelen og Jorden og Havet og Alt, hvad deri er. Du viiste, hvor snart Mennefskræfter synke, naar Du sloaer, hvor uovervindelige de blive, naar Du beaander dem, og hvor let det er Dig, at faae Overhaand over Dine Fiender. Men Du viiste Dig og som Fader, vore smaa Børns Fader, vore frygtsomme Modres Beskærmer, vore skælvende Odingers Trost, vort velsignede Fædrelands Værner og Ven, Derfor tiltraabe vi hinanden med den inderligste Taknemligheds og Glædens og Vrefrygtens Følelser: Priis være Hærenes Herre, den store og mægtige! Takker den algode Fader, der haver været os naadig og gjort saa store Ting imod os, kronet Aaret med Fredens Krands og Haabets ævig grønnende Krone. O, Gud, det søde Haab

om en ævig Fred forlade aldrig den sukkende Menneſtelig:
hed, og dens Beſignelser vige aldrig fra os! Landefred,
Huusfred, borgerlig Fred, og frem for alt, Samvittigheds:
Fred, Diſſe Dine uvurderlige Beſgierninger, vorde ved
Din Etyrelſe vedligeholdte og beſæſtede iblandt os, ſaa
længe Verden ſtaaer, at vi aldrig ved vore Cynder gjøre
os uduelige til at nyde dem, eller ſkyldige til at fortabe
dem! Enhver Dag i dette nye Aar, og alle de vi ſkulle
leve, vorde helligede til en viis og værdig Brug af Frel:
den, i Pligtſopfyldelſe, i redelig Iver for alt Got, i huus:
lig Glidsomhed og virksom Attraa eſter Dit faderlige Vel:
behag! Det ønske vi, det ville vi, Og Du vil det. Etyr:
kede alſaa ved Din Aand, berigede ved Din Kraft til at
udføre det, ſkulle vi, i de tilkommende Tider, Nødens og
Redningens, Farens og Hjelpens, Sorgens og Glædens
Tider være rolige i barnlig Tillid og Hengivenhed til Dig —
til Dig, vor Fader! — Amen!

T e x t. *)

Synger Herren en ny Sang; lader hans Priis høres fra Jordens Udkanter, J, som kæft befare det fuldtonende Hav; J Der og deres Indbyggere! Orkenen og Stederne i samme opløste deres glade Røst, Landsbyer og Kedar's Hyrder! Klippens Beboere fryde sig, og raabe fra Bjergtoppene af: Man give Herren Ære, og kundgjøre hans Lov i Landene! — Herren skal træde frem som en Helt, som en Krigsmand lade sin Midfærthed vaagne, opløste et skrækkende Feldtkrig, og faae Overhaand over sine Fiender.

Jesaias. 42 Kap. 10, 11, 12, 13 B.

Elfselige Venner!

Uagtet Religionens Lærere undertiden have det sørgelige Rald at træde op, for at tale om de menneskelige Elendigheder — om Armod, Sygdomme, Jidsvaade, Skibbrud, Krig, Død, Grav, huuslig Rød, offentlige Ulykker, og hvad det Dyrige hedder af Jordens Jammer, — saa have de dog oftere det glædelige Ærendede, at gjøre deres Tilhørere opmerkksomme paa de mangfoldige timelige, aandelige og evige Goder, i hvis Nydelse eller Haab de leve; at opmuntre dem til at fryde sig derover, takke Gud Belgjøreren derfor, og ved en værdig Anvendelse deraf aabne sig Udsigter til endnu større Goder, endnu højere Lyksalighed i det Tilkomende. Og dette glædelige Ærende er atter i Dag forundet mig. Jeg skal erindre Eder om Danmarks Sejs

*) Oversættelsen er efter Michaelis, Lowth og Belsbusen.

er, efter en rædsom Kamp.' Jeg skal bebude Eder Danmarks Fred, efter en lykkelig afværget Krig. Jeg skal stemme Eders Sjæle til Taknemmelighed imod Gud, Sejerens Herre, Fredens Giver, og opfordre Eder til at nyde, paa værdig Maade og med kristelig Glæde, Sejerens Fordelse, Fredens Betsignelser. I ere allerede tilforn underrettede om denne Hensigt, der skal gjøre os vor nærværende Nytaarsdag til lige saa stor en Glædes og Taksigelsesfest, som det forrige Mars Skiertorsdag uden tvivl var den frekkeligste Angesdag vi endnu have oplevet, og sikkert vil blive os og vore sildigste Efterkommere uforglemmelig. Uforglemmelig, fordi den staaer i vore Dages Række som et Vidne paa menneskelig Uretfærdighed og Overmod, paa vor Fare og Guds forunderlige Hjælp, paa vor Selvstændighed og Kraft i Nødens Tid, ved Enighed og Fædrelandsfjerlighed; men og tillige som et Vidne paa vor Forpligtelse til at prise den guddommelige Barmhertighed for Frelsen, ved at føre et dydigt Levnet og overgive os med barnlig Tillid i den gode Faders, den almægtige Hjælperes Haand. — Hvor bængstede vare vi i hine Dage, da vi erfarede at Fiendens frygtelige Flaade laae ved vore Kyster, da vi hørte den trodse Døden, i det den tordnende brød igjennem Hovedindgangen til vore Farvande, da vi tænkte os de Ulykker, for hvilke vort aabne Land, i vor egen endnu værgeløse Tilstand, var udsat, og skuede i mørke Forestillinger vort Fædres

neland's, vore Ejendomme's, vor Familie's og vor eget
 Tilværelse's rimelige Undergang. Dog, "Herren gif
 "frem foran os som en Helt, som en vældig Krigs
 "mand og lod sin brændende Nidkjerhed vaagne. Han
 "opløstede et skrekfende Feldtskrig, og blev vor Fiende
 "overlegen." En eneste blodig og heed Dag afgjorde
 vort Fædreland's Skjebne. I vare alle — ved Hæ-
 relsen — Vidner til Slagets frygtelige Lummel. I:
 skuede udi Indbildningens Brændspejl, mere angestfulde,
 end de, der stode i Brændpunktet selv, de Stridendes
 gyselige Kamp, de lynende Skibes Ild og Damp, eders
 didkaldte Mænds, Sønners og Brødres Fald, og den
 rasende Døds Hdelæggelse. I søgte skareviis til Eders
 Lærer og Ven om Raad og Trøst, — under os bævede
 Jorden ved de fjerne Kanoners levende Dundren og fryg-
 telig drønende Bulder, bævede stærkere, end naar Ha-
 vets Dønninger falde imod Klintene, end naar Skyen
 nogentid udsendte sit vældigste Uvejr, sine Storme,
 sine Tordener, — men jeg som selv, be-
 høvede Trøst og Raad, kunde ikkun give Eder en liden
 Opmuntring, ved at henvende Eders Opmerksomhed
 paa Slagets nordligere Tilbagegang, paa Eders bor-
 gerlige Pligt, at gribe til Væрге og vaage paa Ry-
 sterne, og fornemmelig paa Eders Kristnepligt, saa
 taalmodigen som muligt at forvente Sagens Udfald,
 styrkede ved Troen paa et medlidende, retfærdigt, al-
 ting styrende Forsyn. Tilbedet, tilbedet, og højtlovet

være dette Forsyn, der ikke lod os synke under vore Angester, og ikke gav os til Priis for Overvælde. Sejeren blev vores, saaledes som det i den Forsatning var muligt at erholde den imod en tredobbelt Overmagt. Thi dersom det er Sejer, at udholde med Ævemod og ende uovervundne et saa morderisk Slag, dersom det er Sejer, at stride saalænge indtil Fienden maa holde op med Kampen og forlange Vaabensstilstand, dersom det er Sejer, naar man ved Slagets Udfald, det være saa blodigt som det vil, seer sig i Besiddelse af større Fordele, end Fienden, der egentlig slet intet erholdt af det, hvorfor han saa hidsig kæmpede — saa tilhører Sejerskrandsen vore Helte, vore Forsvarere, vort Danmark. Det er ikke nogen Tvivl underkastet, at Fienden jo blev tvungen af vore Kæmper til at holde inde med sin Ild, og tvinge sine Ordener til at tie. Det er afgjort, at vore sejrende Vimpler og vore ærefulde Flag bleve ved at vaje, saalænge der endnu inden Borde vare frie danske Mænd. Det er beviist, at Britten ikke ved Lapperhed, men ved Krigslist kom til i Stilstandstimerne at plyndre nogle forladte Brag, toge nogle trette Helte, fangne og noget ubetydeligt Bytte i Besiddelse. Enhver veed, at Antallet af hans faldne Krigere var mere, end dobbelt imod vores; veed, at han maatte nedstemme sin høje Tone, opgive sine stolte Fordringer og bede midt iblandt os om Føde, om Helbredelse, og om Grave. — Enigende og skamfuld

maatte han her brænde, hiffet senke og atter hjemsende nogle af sine sønderknuste Skibe. Orkesløs og fornedret saae vi ham vanke omkring paa vore Have og omfider gaaſte at rømme dem. Tryghed og ærefulde Vilkaar maatte han under Vaabensstilstanden tilbyde og krone ved Freden en ulige Kamp, der haver gjort vore Helte uforglemmelige i Søkrigernes Historie, tilbundet Danmark Europas Beundring, lært os selv og vore Fiender at gjenkjende vort Mod og skrevet med Demantgriffel i disses frastødende stolte Hjerter: De Danske ere i det ringeste vore Ligemænd.

Men jeg skal ikke saa meget i Dag tale om vore Landsmænds Tapperhed og vort Navns forøgede Hæder, som om Følgerne deraf: Forsløsningen fra vore Ungester, Nedningen paa Kanten af de Ulykkes Afgrunde, som Krigen fylder med Lig, med uudsigelig Rød og Jammer. Jeg skal tale om Freden, om dens Fordele, dens Velsignelser, og stræbe at bevæge Eder til at takke med rørt Hjerter og med Glædens Tøner Fredens Gud, der skænker saa mange nære og fjerne Lande og Nationer Nøilighed igjen, og forunder os den store Lykke, at vort reddede Fædreland og dets Indbyggere kunne stemme i med deres Glæde. Brødre! Den er ikke Danmark, der ej glæder sig over Danmarks Lykke. Den er ikke Borger af Verden, d. e. Menneſteven, der ej lykønsker den med dens Hvile og Lise. Den er ikke Kristen, der ej med inderlig rørt Hjerter

takker Gud for Redningen og Freden, den Største af Jordens Belsignelser, den Saligste af alle Guds Belsgerninger imod Dødelige.

„Synger derfor Herren en ny Sang, saaledes som hans Godheds og Almagts Prover iblandt os fortjene det; Lader hans Priis høres fra Jordens fjerneste Lande; thi ogsaa disse skulle modtage Fredens kostelige Frugter, I, som kjeft befare det fuldtonende Hav! I Skibsfolk, Handelsfolk, Orlogsmænd, Kystbeboere, alle I, som til Søes drive Eders lovlige Handtering, Opfør Eders glade Røst! Selve Arabiens Orkener skulle stemme i dermed, Stammerne i dets øde og stenige Egne, Landsbyefolk og Kedarenske Hyrder, de raaeste Folk og de sædeligste Nationer, alle skulle taknemmelig erkjende og prise Belsignelsen, som Fredens Gud saa naadig meddeler dem. Som en Løbeild fra Bjergtoppene skal den Opfordring udbrede sig: Man give Herren Ære og kundgjøre hans Priis, saa langt som Verden gaer. Imod Undertrykkere skal Herren

træde frem som en Helt, som en sejer-
vant Krigsmand lade sin Nidkjærlighed
vaagne. Opførte skal han et skrekken-
de Feldtskrig og vorde sine Fjender
overlegen.»

Formedelt Tidens Korthed og en Tales Omrids, som
jeg allerede i min Indgang meget haver overskridet,
afholder jeg mig fra at fremlægge udførlige Grunde for
min Omskrivning af dette skønne Bibelsted. Nok, naar
jeg haver anmerket, at Profeten i sin hele store Spaa-
dom gaaer ud paa, — deels, at trøste Israeliten ved
Løfte om Guds naadige Foranstaltning til Rigets Frelse
og Lykke, saavel som til Folkets fredelige Hjemgang fra
deres Fængsel i Babylon; hvorved hans Blik tillige
er fæstet paa en langt vigtigere Frelse, der laae skjult
under Sløret af hiin Begivenhed; — deels, at for-
svare Guds Magt, som Verdens Regent og den Alvi-
dende, der for de tilkommende Tider havde bebudet den-
ne Redning; hvorved han tillige haver Hensyn til den
største og vigtigste forestaaende Redning, Verdens For-
løsning og Fred, ved den sig overalt i Tiden udbreden-
de Kristendom. Under Anskuelsen af disse store blande-
de Begivenheder, der hver for sig vare Gjenstande for
Taknemlighed og Glæde, opfordrer han Folket til at
istemme Triumffange og Taksigelsehymner i Samfund
med de fjerneste Nationer, efterdi Jehova snart skulde

aabenbare sin Majestæt, og al Jorden skulde see hans Frelse.

Da Sædvanen og Loven haver bundet Religionens Talere til bibelske Texter, saa træder jeg i Profetens Spøer, og opfordrer Eder højtideligen i nærværende Time med hans egne Ord:

Man give Herren Ære og kundgjø-
re hans Priis i Landene!

Først: Hvorfor? dernæst: Hvorledes?

Begge Dele ville vi med følelsfuldt og gudeligt Hjerte overveje:

I.

Hvor er en Forstand saa flov, m. Elsk., hvor et Hjerte saa følelsøst, der længe skulde spørge: »Hvad have vi i Dag at glæde os over, eller prise Gud for?» saasnart man allene hører: Krigen haver Ende, Freden er der! Krig — Fred, disse tvende Ord betegne den gyseligste og den saligste Tilstand paa Jorden, thi Krigen forvandler Verden til et Helvede, naar Freden, værdigen brugt, udbreder allevegne en Himmel. Hvo beskriver de utallige borgerlige og moralske Elendigheder, Krigen fører med sig! hvilket blødt Hjerte udholder at tænke eller skue den i dens mangfoldige Skikkelser, i hvilke den snart rører indtil Taarer, snart

opvekker kolde, grufulde Gysener. Krigen omstaber Mennesker til rasende Dyr imod Mennesker, den sønderflider blodigen de af Gud konstigen bygte Legemer, og besaaer Marker og Strande med tusende Saarede, tusende Myrdede, med utallige adspredte Hoveder, Hænder, Arme, Been, Indvolde og sondertraadte ryggede Kropper, i hvilke Sjælen endnu frygteligen kæmper, med navnløse Piner. Krigen berøver tusende til Himlen grædende Hustruer deres Mænd og Forsørgerere, utallige Børn deres Fædre og Opdragere, utallige Enker deres Sønner, deres Alders Støtter. Den gjør sunde og stærke Helte til Krøblinger, velhavende Folk til Bettlere, frie, fredelige Borgere til Slaver; og Mennesker af en svagere Aandskraft, eller ømmere Følelser og finere Nerver, Fruentimmer, Børn, Syge, Oldinger, Frugtsommelige, fødende Qvinder, diende Mødre føle under dens Bulder og ved dens rædsomme Fremtrykken uafsladelige Dødsangster. Krigen forvirrer, standser, forstyrrer alle huuslige og borgerlige Foretagender, Ugerdyrkningen, Handelen, Søefarten, Konsterne, Videnskaberne, og med det samme Rilderne til Velstand, til alle stille fredelige Pligter, Dyder og Saligheder. Den truer vor Frihed, vor Sikkerhed, vore Hustruer og Børn, vor Ære og Røe, vore Ejendomme og vort Liv ved Lænker, Staal, Jld, Plyndringer og umenneskelige Mishandlinger af en Flok raage grusomme Soldater, som vante til deres blodige Haand:

verk, erkjendte ikke længere nogen Grændse for deres Narsen. Krigen gjør det umuligt, endog i Overflødighedens Skjød og i de lykkeligste Forbindelser, at nyde nogen sorgfrie Time, nogen rolig Søvn, nogen reen Fornøjelse, nogen uskyldig Glæde i det huuslige og selskabelige Liv. Foran den gaaer Angester og Farer, i dens Spøer træder Misvæxten, Hungeren, Ilden, Pesten, Døden og Fortvivlelsen.

Men er jeg ikke endnu til Ende med dette lange sorte Følge af Krigens Jammer og Elendighed? Endnu ikke ganske; thi ligesaa grusom den er imod den sandfelige Menneffelighed, saa imod den oversandsfelige eller moralske. Krigen spotter al Fornuft, al Retfærdighed, al Ugtelse for Plikt og Dyd, for Sædelighed og Religiøsitet. Den træder Menneffeligheden under Fødder og forstyrrer Guddommens Tilbedelse, som den hader, saavel i Hjertet som i Kirkerne. Den forgifter Lusten og fordunkler Solen, jeg mener Dyden og Oplysningen, ved den qualmende Taage, der opstiger af de Millioner Skændigheder, Misgjerninger, Ufflyeligheder, Slangeliste og Nøverkulestræger, som udøves under den. Den udbreder overordentligt og vidt og bredt Immoralitet og Uffkens Ugudelighed, saasom: den Stærkeres Ret, Despotisme, Vold, Mord, Tyverie, Stiemandskab, fæist Utugt, Egteskabsbrud, Frelshed imod Lov, Dyrighed, Gud, fort, alle de Laster, der i Bund og Grund forderve det menneffelige Hjerte, og

ødelegge al Orden, al Rolighed, al Lykfsalighed. Ak, m. E. hvilken Ulykke er altsaa Krigen! den haver sin Oprindelse fra Helvede, og hvor den raser paa Jorden, der er et Helvede, et fordsamt Opholdssted for Røvere og Furier, der pine og ængste Legem og Sjæl.

Endnu svæver det mig for Øjne — og maaskee de fleste af Eder — det frygtelige Billed af den blodige Dag, der bebudede os disse Krigenes Rædsler. Endnu hører jeg de Dommedags Tordener, der sloge i vore Ører og tilintetgjorde min hele Sjæl i det Øjeblik, da jeg trinede ud med Eder af denne Fredens Bolig, i hvilken vi med stille Andagt havde erindret ham, som døde, for at befæste Fred og Kjærlighed imellem Menneskene. Endnu erindrer jeg levende vor Frygtsomhed og de mest Behjertedes Skrek, da nogle usædvanlig svære Skibe ankrede under Landet, og et falsk Rygte derefter bebudede Fiendens Landgang. Jeg er endnu istand til at føle den piinlige Uvisshed, i hvilken vi længe nok ængstedes for Fædrenelandets, Hovedstadens, Flaadens, vore fjerne Benneres, vore Krigeres og vor egen Skæbne. Allerede saae jeg i Aanden — naar jeg tænkte mig Virkeligheden af hine nylig beskrevne Krigsulykker, som en Aanden, der ikke haver tænkt dem, heller ikke ængstes for — ak, da saae jeg Eder, mine Elskte! i Haandgemæng med en langt overmægtigere Fiende, saae Eder deels falde, deels flye — vidste ikke hvorhen jeg skulde med mine mange smaa Børn og den højsrugtsom-

melige Moder, som alle Kælsvende, grædende, fortviv-
 lede, klamrede sig fast ved mig og vilde ikke slippe Man-
 den, hvis Pligt det alligevel var at kæmpe med Eder
 og falde for dem. Da afsmalte den ængstede Indbild-
 ningskraft mig Synet af Brødre, der bleve revne fra
 Brødre, Børn, fra deres Forældre, Hustruer fra de-
 res Mænd, uskyldige Døttre fra deres Mødre, for at
 falde i Boldtageres Kløer, i Fiendens Lænker, og vi
 saaledes Alle — berøvede Frihed og Ejendom og Huus
 og Hjem og Alt — hvad den gode Gud gav os — hen-
 kastes i Krigens Afgrunde, uden Haab om at reddes af
 samme. Forsængelige Indbildning, unyttige Bekym-
 ringe! Jeg tilstaaer det, man burde være koldere,
 visere, roligere. Men jeg er vis paa, at utallige tænk-
 fende og følsomme Mennesker have haft ligesaa mørke Ud-
 sigter, ligesaa sørgelige Anelser og befundet sig i en lige
 ængstelig Forsatning. Thi den, der haver studeret Kri-
 gen, som Indbegrebet af alle menneskelige Ulykker, den,
 der kjender den, det være ved Estertanke, eller Forestil-
 ling, eller Erfaring, o, han er nødt til at frygte den.
 Og er han tillige Fader for en stor, elsket Familie;
 seer han sig uden Bærge og Bistand aldeles uformuen-
 de til at forsvare den, — saa sige Kraftmændene hvad
 de ville — han befinder sig under Slaget og Krigen i en
 Menneskeligheden rigtig nok ydmygende Tilstand, hvori
 han føler, at der gives Døtrin og Timer i dette Jorde-
 liv, da al Trost er for ussel for et sønderflidt Hjerter.

Men nu er alt dette forbi, m. Elsk., denne Frygt, disse mørke Udsigter, disse Uælsker, disse Uroligheder, disse Farer, disse nære og fjerne Ulykker. De ere alle forsvundne tilligemed Krigen, deres usalige Rilde. Freden er der. Og hvilken Rolighed, hvilke Fordele, hvilke Betsignelser, hvilke Forhaabninger, hvilke Glæders Nydelse følge ikke med den! Som naar et stort Uvejr, — der hængte tungt over vort Hoved og truede med dets frygtelige Slag at knuse alle Ting — gaaer uskadelig forbi; det bange Dje skuer glad i Vejret til den blaa og lyse Himmel, og det fra Angest befriede Menneſke takker Naturens almægtige Herre for Betskærmelsen, — Saaledes m. E., bør den søde Rolighed Gud igjen haver givet os tilligemed Freden, stemme vort Hjerte til inderlig Tak og højtidelig Glæde. Ja glæder Eder Brødre! Synger Herren en ny Sang for Sejeren! Giver ham Ære og kundgjører hans Lov i Landene! Thi han gif frem foran os som en vældig Helt, han løstede et skrekkelig Feldtskrig og lærte vore Helte det skrekkelige Feldtskrig: Gud og den gode Sag Bore Fiender fornåm det med hellige Gysener. Skrek og Angest og Rød saldt paa deres Hoveder. De funde ikke længere udholde det, og — bade om Skaansel: Glæder Eder over Guds mægtige Beskyttelse, hvormed han dekkede os under alle Farer, som truede! Glæder Eder over den udmærket herlige Hjælp, med hvilken han, selv kæmpende ved vore Landsmænds Side, styrkede

dem ; til at blive vore Fiender overlegen! Glæder Eder over Freden og alle dens Goder, dens Velsignelser og de lyse Udsigter den aabner os for Fremtiden.

Den fornuftige, den dydige, eller den religiøse Glæde er det samme som Guds Lov og Priis. Derfor er den ogsaa rolig, taknemlig, andægtig — Gud hengiven. Den ligner ikke en vild og støjende Daare, men en stille Engel, som, med rørt Blik mod Himlen og med Fredens Green i Haand, holder sig til en Støtte — til Gud.

Dog, det er Lid, at jeg lærer Eder kjende Fredens særegne Fordele, paa det I kunne blive istand til at vurdere dens store Værd, og med Forstand, Følelse og Sandhed udraabe som Salomo fordm i 1. Kong. 8, "Lovet være Herren, som haver været sit Folk naadig."

Vi kunne beskue vore Fordele ved Fredens Slutning fra tvende Synspunkter. Frihedens og Sikkerhedens. Frihedens; thi vort Fædreland er befriet, vort Hav, vor Søefart og Handel, vor Agerdyrkning, vore borgerlige Handteringer, vore offentlige Religionsøvelser ere frie, — Og det som er det glædeligste: vore Elskerlige — vore Sjæle ere frie for Angester. Forestiller Eder, at en overmodig og mægtig Fiende, hvilkensomhelst det var, havde underkastet os sit Scepter; antager, at saadan en Fiende allerede længe tilforn havde i Ord og Gjærning lagt for Dagen den dybe Foragt han bar for os; var betagen af bitter Misnøje med vor ophøjede

Regjering, som maaskee ikke var eenig med ham i hans æres-
 syge og hevingjerrige Planer; følede sin Stolthed fornærmet,
 fordi den maaskee var bleven ydmyget, snart ved Statskon-
 stens, snart ved Tapperhedens Modstand; ledsagedes af en
 umettelig Pengesyges og uendelig Erobringsyges Aand; stod
 i den Indbildning, at han var den eneste — store — frie Na-
 tion i Verden; — Sætter, at alle disse Lidenskaber og
 Forstemninger allerede vare udbrudte i Aserie — og vi
 nu vare undertvingne af en eller anden saadan Fiende,
 hvad vilde vor Skjæbne være bleven. Maatte ikke alle
 Ting spaae os den alt for ulykkelig? Vi vare blevne et
 Slavfolk, der ikke længere, som eget Hjem, var til
 for sig selv, men for at lyde og hoptjene Undertvingeren,
 for at bøje sig under hans urimeligste Love, taale hans
 grove Overmod og haarde Undertrykkelse, yde ham vor
 Svæd og Arbejde, vore Kornvare, Kreature, Ejendoms-
 me og rede Penge, efter vilkaarlige Magtsprog, ind-
 skrenke til hans Sikkerhed vor Svæmagt, og til hans
 Fordeel vor Handel; hilse ydmygelig paa Landet og Ha-
 vet enhver Stratenrøver og Søerøver af hans Lands-
 mænd, som det faldt ind at lade os føle han var Over-
 mand. Kort, berøvede vor Selvstændighed, vor bor-
 gerlige Frihed og Velbefindende, som vi nyde under en
 viis og faderlig Regjering, skulde vi nu ikke have noget
 Fædreland, i hvis rene Luft vi kunde aande, for hvil-
 ket vi kunde leve og arbejde. Uværdige, fornædrende
 og saare trykkende Tilstand for den frie danske og norske

Mand, for den troe Uundersaat, for Enhver, der er istand til at føle de høje Navne: Patriot er, Fædrelandsvenner, Navne som indefatte de værdigste Mennesker, der bære Værsnygt for Statens Forsfatning og Love, elske dens Beboere og bestræbe sig for at befordre alt, hvad der paa nogen Maade kan tjene og lykfsaliggjøre det Land, de skyde Livet, Opholdet, ubeskrivelige Glæder.

Du kunde maafkee have været saaledes forloren, mit helligen elskte Fædreland, men Du blev reddet ved Kampen og ved Freden — Store Gud, hvilken Velgjerning! Og hvilken himmelsk Følelse for ethvert ærligt Hjerte, at Fædrelandet er reddet! — Ja jeg haver nydt den, mine Brødre, den salige Følelse, da eg igjen øjnede Fredens Dliegreen imellem Sommerens blomstrende Frugttræer og Naturens rolige Skjonheder, — da jeg igjen, friere aandende, besteg vore Høje og saae det omliggende Land og Hav i højtidelig Stilhed ligesom helligholde sin store Forløsningsfest. En Glædestaare trillede fra Djet, der saae til Himlen, og Sjæen sendte sin barnlige Taksigelse til Dig himmelske Fader! — Da raabte jeg fra Bjergtoppen med hellig Fryd: Elske Fædreland! Du er frie og frelst. I rige Kornmarke, I Enge og Dale, I Skove og Søer, I Landsbyer og eenlige Steder, og Du min stille fredelige Hytte, hvor Kjærlighed og huuslige Glæder saa længe boede — I ere frelst!

Hvad var det for en følelsløs Sjæl, hvis utilgivelige Kulde gjorde ham haard for slige Følelser? Hvad var den, som ikke i Dag igjentog dem med Lovsange og inderlig Priis til Gud vort befriede Fædrelands mægtige Beskærmer; han var en nedrig Sjæl, en Fædrelandsfiende. Men I ere Fædrelandsvenner, ædle Mennesker, som ere her forsamlede, I erkjende med gudtaknemmelige Følelser Vigtigheden af Freden. Derfor glimrer Glæden derover i alles Sjæle. Lovsangen tonede nylig i højtidelig Andagt fra Alles Læber, og Eders gudelige Aand svæver sikkert i disse Øjeblikke, rørt af inderlig Glæde, for den Eviges Trone. Sandelig I have ogsaa alle grundet Aarsag dertil. Thi dersom I betragte Eder som Undersaattere, saa beholde I nu en Regjering, som I elske; Love, som I finde retfærdige; Bedtægter og uskyldige Skikke, som ved Alderen ere blevne Eder hellige; borgerlige Friheder og mild Behandling, som I vide at paaskjønne; fort, Deelagtighed i de lykkelige Virkninger af den bedste Fyrstes Styrelse og Indretningerne til Eders og Statens Vel. Dersom I betragte Eder som Agerdyrkere, saa kunne I herefter frit udsaae Eders Sæd, hvilket i det forrige sørgetige Foraar ikke var saa vist, I kunne rolig lade den i sin Tid modnes Høsten i Møde, uden at befrygte at Fiendens Iystene Die skal fortærende beskue den, eller hans vold somme Sverd forsøge at meje den. I ere frie for den Angest, hvorunder I dengang suk ede, at vilde Ræve

skulde siige i Land, nedtræde Eders dejlige Marker og vanhellige ved rædsomme Feldtskrig og blodige Slag de Sletter, hvor Dvæget græsser i Fred og Hyrdens landlige Fløjte toner. Enhver iblandt Eder kan nu fryde sig i Haabet om at nyde Frugten af sit Arbejde, og efter dette, søge i Evnens Skjød den rolige Hvile, vis paa, at intet Vulder paa Havet, intet Signalfud, intet Strandvagtsskrig, ingen Taarnklemten skal strekke ham op under fiendtligt Overfald og gjøre Ende paa hans Rolighed. Dersom I drive Eders Handtering paa Havet, som Orlogsmænd, Svømænd, Handelsfolk eller Fiskere, da er Havet friere. Regjeringens Bestemthed, Nationens uplettede Slag, Eders egen Kjækhed, og Eders stolte Baabenbrøders frygtede Navn betrygger Havenes Frihed og Eders Løn for et saa velgjørende, men nøjsommeligt og farefuldt Liv. Hvad Kald vi have i Staten, hvad enten vi ere Vvirgheds personer, Lærere, Videnskabsmænd, eller Haandverkere, Daglejere, Kunstnere, saa kunne vi nu alle drive vore Forretninger under Fredens Skjold med hældigere Fremgang, kunne arbejde med Glæde paa vor Families Lykke og det borgerlige Selskabs Vel, kunne sorgfrie og uforhindrede selsfette os, enhver med sin Videnskab og Kunst, og i Lye af Fredens Hegn bringe med Munterhed vore lovlige Arbejder til højeste Fordeel og Guldkommenhed. Gode Gud! hvilken ønskelig Forandring haver da ikke Freden frembragt i vor indvortes Tilstand! hvilke Sor

ger og Farer ere afvendte fra os, hvilke Betsignelser
 udøste omkring os. Ja Herre! Herre! Du er værdig,
 at man derfor giver Dig Ære og kundgør i prisende
 Toner Dit herlige Navn saa lang som Verden gaaer.
 Legger til det, der er sagt: Sikkerheden for vor offent-
 lige Gudstjenestes Rolighed, for Huus og Hjem, for
 Hustrue og Børn, for Rettigheder og Ære, for Helt-
 bred og Liv. — Hvo er istand til at beregne alle Frel-
 dens Fordele.

Dersom Freden ikke var givet os, gandske vist
 skulde vi paa denne Nytaarsdag savne mange i denne
 Forsamling. I det ringeste skulde vi ikke være forsaml-
 lede her med saamegen Sikkerhed, saa stille Røe, saa
 højtidelig Glæde. I vide, at der hører Landsnærvær-
 relse og Tankernes Samling til den Andagt, der alene
 kan gjøre Guddommen Tilbedelsen vi yde den behagelig,
 og til den Kundskabs Indsamling, der er nødvendig til
 sand Oplysning og Forbedring. Men hvorledes vilde
 vi have ventet dette i Krigens Tummel under Sindets
 Udspredelser og den daglige Frygt for at vorde forstyr-
 ret og maaske overfaldet i Templet selv af Fjenden, der
 glemmer Helligdage og Gud. Ak, hvor liden var vor
 Andagt, hvor sønderrevet vor Lands Opløstelse, hvor
 adspredt vor Opmærksomhed, hvor lidet nyttige vore
 offentlige Religionsøvelser i hine uroelige Højtidsdage,
 der i Krigens Uvejr bleve forvandlede til Sørgedage.
 Men nu da Gud haver skænket os Freden, kunne I saa

meget desto sikkrere og flittigere indfinde eder her, for at udvide og berigtige eders Kundskaber, samle Trøst for Livets kummerlige Dage og befæstes i de hellige Forsætter, at leve for Dyden og for Ævigheden. Sikke og usforstyrrede kunne I anvende de hellige Dage til Gudstjenesten, til alle de fornuftige Andagtsøvelser og kristelige Kirkeskikke, der af ethvert fornuftigt tænkende og religiøst Menneske ansees ligesaa ærværdige, som nyttige og for det Almindelige nødvendige. Den dertil fornødne Sikkerhed og Røe er ved Freden igjen vendt tilbage til vore Menigheder og vort Hierte.

Dersom Freden ikke var givet os, gandske vist skulde Ingen af os gaae herfra i Dag med Glæde til sit Huus, til sine uskyldige Børn og en elsket Hustru, til de huuslige Pligter, de sømme Omsorger for sin Familie og den himmelske Fryd, de iblandt os nyde, der ere agtede og elskede i samme. Thi, ak, i Krigens Tider — veed Noget naar han vender Hjem til sit Huus, om det endnu er der? veed Noget, om ikke Fortvivlelsens Skrig af Hustru og Børn maaskee skal møde ham, naar disse angrebne paa Ære og Liv, flygte skælvende for de plyndrende Soldaters dyriske og gjerrige Lidenskaber? Ak, m. Elsk., det er ikke vort eget Liv og Død vi frygte for i Krigen, thi begge Dele ere vi Fædrelandet skyldige og naar vi have beregnet Livets egentlige Værd, saa bestaaer det, efter Kristi Apostels Udtryk, netop deri, at vi sette det til for svore Brødre

Det er ikke heller de Saarede, ikke Eigene paa Baldpladsen, der kommer os til at skælte, men — Børnene, Mødrene, Oldingerne, disse Laarer, naar vi forlade dem, disse Mishandlinger, deres Jammerstrig, deres Sjæleangest, deres tilkommende Stjæbne, det er Det, der kommer Mandsmod og den højeste Tapperhed til at skælte. Men ved den livsalige Fred ere disse Elskede og vi selv for vore Personer, vort elskede Hjem og vore Ejendomme satte i Sikkerhed. Ingen hvirvlende Jidsluer skal fortære disse og ingen ryggesløs Haand røre vore Hustruer, vore Døtre, vore Smaa uskyldige. Hvad Gud gav os er igjen Bort. Den elskede Bopæl er igjen helliget til de egteskabelige Rettigheder og Pligter, til den huuslige Virksomhed og alle de uberegnelige Familieglæder, det gode nøjsomme Menneſte der kan nyde. Den fra Kamp og Vaabengny hjemkomne Fader sidder nu i Kredsen af sine Børn og fortæller med inderligste Nørelse, hvordan Gud styrkede ham i Slagets Hede. Moderen hører derpaa med blid Væmodighed, men affryger den store Taffigelsestaare, der triller fra Hjet, omfavner henrykt sin eneste Ven og vilde gjerne give sit Diende at forstaae, hvor ubeskrivelig lykkelig hun er ved Mandens Frelse, ved Huusfaderens Nærværelse. — — O, den, der ikke haver Sands og Aand for Dette, Den, der ikke erkjender den høje himmelske Faderkjærlighed imod os; Den, der ikke føler det med ganske Sjæl: at det stille huuslige Livs Belsig-

nesser ere Fredens højeste Betsignelser — Den Elendige!
— Han fortjener heller ikke at nyde dem.

2.

Jeg beder eder, m. E., om nogen længere Opmærksomhed i Dag, end sædvanlig; thi endnu er det andet vigtige Spørgsmaal tilbage: Hvordan give vi Herren Ære for de store Fredens Fordele? — Hvad gjøre vi, for paa den værdigste Maade at udbrede hans Pries i Landene?

De højtideligste Lovsange, de varmeste Taksigelser og Bønner gjøre det ikke. Men, naar I merke paa Guds Henfigter med Freden og anvende dens Fordele efter hans vise, hellige Willie, d. e. efter Fornuftens og den rømmeste Samvittigheds Grundsetninger, saa udbrede I Herrens Ære, saa kundgjøre I umistjendeliggen hans Lov. — Mig synes det er klart, at Herren atter ved disse mærkværdige Begivenheder, vi have oplevet, ved Slaget, Sejeren og Freden haver paa nye villet erindre os om Det, vi i Glædens Lummel og Sorgens Mismodighed saa ofte glemme: at han er den Allmægtige og Allkjærlige. Allmagt var det og Kjærlighed, at vor Hovedstad, belejret af en saa mægtig og skrækkelig fjendtlig Flaade, ikke blev skudt i Brand og ikke rystet af Partie-Vand — at vor egen Flaade, Landets sikkerste Værn, paa Krigsofferet nær af en mindre betydelig Deel deraf, ikke geraadede i Fjendens Hænder,

— at vore aabne Kyster bleve fkaanede for Landgang, uagtet han ideligen laae for vore Øjne og ideligen lod os høre sine Tordener, som i et Øjeblik kunde have udsprede Døden og Fordervelsen over langt større og bedre forsvarte Provindser, end denne. Allmagt var det og Kjerlighed, at vore tappre og værdige Forsvarere bleve i Kampens frygtelige afgjørende Timer besjælede med et Mod, en Eendragtighed, en Borgeraand, og en mageløs Standhaftighed, uden hvilket vor i Forholdet det svage Krigsstyrke umuelig skulde have udholdet en saa afgjort overlegen Vælde. Allmagt var det og Kjerlighed, at disse ædle Brødre blodig men velsignede Kamp og Død, og vor kjeffe Kronprindses Liv, Viisdom og Omfarg for at afvende og fjerne større Farer og Ulykker, gjorde vore svagere Anstrængelser overflødige. Allmagt var det og Kjerlighed, at den fjendtlige Anfører — en Helt kronet fra Ungdommen af med hundrede Sejervindinger og antændt af Slagets Lynild med brændende Tørst efter endnu højere Ære — ikke var en vild umenneskelig Krieger, der allene tørstede efter Blod, men en Mand, der ogsaa havde Hjerte og Mod at tilbyde og befordre Freden. Allmagt var det og Kjerlighed, at denne Fred saa hastig, saa lykkelig, saa ærefuld kunde vorde os givet, uagtet de utallige Banfælgigheder paa begge Sider, de stridende Fordeler og Fordringer imellem Fyrsterne, de uhyre Omkostninger og overspendte Kraftanvendelser, for at gjøre saa overordent-

lige Udruftninger og bruge dem med en i Begyndelsen
 saa skrekkelig Hidseghed. Hvo skulde have troet, at
 Krigen kunde bringe Freden saa store Offere? Hvo for-
 ventet, at saa mange mægtige Fyrster i Norden og Søns-
 den fra Ruslands iisbedekte Bierge til Ægyptens Flod
 og Arabiens Ørkener, skulde med Fredshaanden have
 naaet hinanden, og være blevet eenige om at give Jor-
 den Hvile? hvo dristet sig til at tænke, at det saa ofte
 foragtede Danmark ved Enekampen maaskee lagde den
 tungeste Steen i Fredens store Bægtstaal, og ved sit
 Saar blev den længe nok blødende Verdens Helbreder:
 inde. Dog, ikke os, ikke os Herre! men Dit Navn
 være Ære! Vi føle det med dyb Ærefrygt; at Men-
 neskemagt er intet for Dig. Hvem Din Arm rammer,
 maa synke og forgaae. Men den, over hvem Du ud-
 breder Din mægtige Haand, er dekket og ævig sikker.
 Ja Du er den Almægtige, Verdens Regent og vore
 Skjebners Styrrer. Du er Fader, — Du er Kjærlig-
 hed! — Thi seer Brødre, han hjalp os, da Jordens
 Magter forlode os og vi stode allene. Han var nær
 med Hjelpen, da vi endnu troede den langt borte. Han
 hørte sine Børns Bønner om Fred og bønørte dem til
 en Tid og under saadanne Omstændigheder, da vi mindst
 torde ventet det. Hvor sitart, hvor medlidende affstrøg
 han de Befymredes Taarer, gav det klenfte Bryst Alan-
 dedrættet tilbage og sendte Lysets Straaler og Bederqvæ-
 gelsens Fred ind i det med Angester opfyldte Mørke og

det for Haabet næsten tillukte Hjerte. Hvilken Kristen skulde miskjende denne sin almægtige Faders Forbarmelse, hvilket Menneske ikke glad høre igjen den hjerteliggende Røst, med hvilken han endnu i Dag tilraaber os: Svage Dødelige! Kalder ikkun paa mig i Eders Nød, og jeg vil hjælpe Eder; troer det dog, at Eders Fader elsker Eder imedens J indbilde Eder at han straffer; erindrer Eder i enhver Elendighed, at han er Kjærlighed; forsager aldrig, tvivler aldrig om hans Naade og Omfarg for Eders Vel, naar endog hans ævige Forsyns umerkkelige Skridt undertiden synes at gaae tilbage og tabe sig i et for eder uigjennemtrængeligt Mørke; han er alligevel Fader, mægtig, kjærlig fra Ævighed indtil Ævighed. Vel os, om vi høre denne Røst og fatte for Fremtiden meer tillidsfuldt Nød, hjerteligere Børnetroe, urysteligere Gudhengivenhed! Da haver Herren vundet hos os Een af sine hellige Hensigter.

Men han haver flere at finde, mere at kræve for Krigens Afværgelse. Thi dersom J ville værdigen takke ham og bringe hans Navn Ære for Fædrelandets Frelse, hvorledes gjøre J det? Naar J ere Fædrelandsvenner, Patrioter i Ordets ædelste Forstand. Da skulle J elske eders Medborgere og Landsmænd, som een eneste inderlig forbunden og med virksom Jver for fælles Vel bestielet Familie. For Samfundet, for det Heles Bedste skulle J opofre Eders egne Fordele, Eders Kræfter, Eders Formue, og, i Nødens Tid, Eders

Liv. Glade og villige skulle I, En for Alle og Alle for
 En, forsvare det som Nænd, naar og hvor Menneſke:
 fiender, Noelighedsforſtyrreere eller fremmede Magter
 true og angribe det. At leve og døe for det dyrebare
 Fædreneland bør være Ederſ Være, Ederſ Noeſ,
 Ederſ Stolthed, Ederſ Salighed. Men lige ſaa glade
 og villige have I at lyde Landſlovene, at bære de Byr:
 der, levere de Vare, betale de Skatter og gjøre den
 Pligtieneste ſom Rigernes mange Fornødenheder, For:
 ſvarsvæſenet, offentlige Indretninger og det alminde:
 lige Bedſte kræver. Det ſkulle I, ſaaſremt I ellers
 anſee det for en Begierning af Gud, at I ſom et ſelv:
 ſtændigt Folk ere befriede fra et fremmedt Herſkabs vilkaar:
 lige og ſtrænge Love. Den, der alſaa drager ſig tilbage,
 den, der knurrer, den, der viſer Utilfredſhed med Lan:
 dets Forfatning, Loven, Øvrigheden og ſine Forefatte,
 naar diſſe ellers ere retfærdige, den, der ikke godmodig
 tjener, trøſter, hjælper, glæder ſine Landſmænd, der:
 ſom han ellers kan; den, der ikke med Raad og Daad
 og Duellighed og Indſigt og Kraft og Arm og Formue
 vil underſtøtte Fædrenelandet, — og Landſfaderen vor
 Konge, og den værdige Fyrſte vor Frederik Landets
 heltemodige Forſvarer og vor Ven, — hvad er ſaadan
 En? Han er en æreløſ Siæl, et utaknemmeligt pligt:
 forglemmende Menneſke, en Landſforræder. Men her
 er; Gud ſkee Lov, Ingen, ſom ſkal brændemærkes med
 ſaa gyselige Navne. Nei elſkte, velfignede Fædrene:

land! her ere vi, og sværge alle at elske dig, at blive dig troe i Kjærlighed, i Hengivenhed, i de sværeste, blodigste Opoffelser, indtil vort sidste Aandedræt. Her ere vi, og sværge Landsfaderen barnlig Kjærlighed, Frefrygt og Lydighed, men Landets første Borger og Helt, om, usvigelig Troeskab og Taknemlighed. Ja Prinds, højt kronet med Ære og Daad! Din Ungdom og din Manddom er prøvet med Lidelser og Farer; og den vil ydermere vorde prøvet. Men her ere vi, vor Troeskab skal være dit Skjold, vor Hengivenhed din Glæde. Som Østersøens Bølge — nyelig farvet med ærlige Brødres Blod, nu bestraalet af Fredens rene Soelblik, — omflyder din Borg, saa skulle vore Hjerter møde, vore Ønsker tilflyde dig, evig troe og rene. Ja! han leve den Store, den Gode! han lære os at undvære, at taale, at holde ud, den Ædle! lære os at kæmpe og sejre, den Højmodige! Som hans Navn er skrevet i vore Hjerter, saa vorde det skrevet i Livets Bog, og efter Døden glimre det i den ægte Fædrelandskjærligheds hellige Pantheon!

Hæld os Brødre, naar denne Hengivenhed til Fyrste og Folk og Land er oprigtig, naar denne Borgeraand besjæler os, og yttres sig ikke allene i Følelser og Forsætter, men i al vor Tænkemaade og Daad! Da skal ingen Fiende, indvortes eller udvortes, være istand til at underkue os. Og dersom det er umueligt at den evige Fred nogenstinde kan udgaae over Jorden, da

skal den gaae ud fra et dydigt Folk, der glad og tilfreds med sin Forfatning tilbeder taknemlig Fredens Gud, og aldrig vil kæmpe, uden at forsvare Freden, Menneskerettigheder og Samfundets Lyksalighed. — Vilde vi endelig værdigen give Herren Ære og udbrede hans Lov i Landet, hvad for en Pligt er væsentligere, end at vi benytte os med Samvittighed af den Frihed og Sikkerhed vor offentlige Gudsdyrkelse, vor borgerlige og huuslige Forfatning, vore Personer og vort Liv igjen kan glæde sig ved? Lader os derfor desto flittigere tage vare paa Alt, hvad der kan befordre vor egen og andres moralske Fuldkommenhed og sande Lykke! Thi vi ere vel ikke iblandt hine Foragtelige, der ængstelig have ønsket sig Freden, for igjen i en vellystig Noelighed at kunne hoptjene Sandfeligheden. Ej heller ere vi vel saa utaknemmelige imod Gud, der forunder os Frihed og Sikkerhed, at vi skulde misbruge hiin til Ondskabs Skjul, denne til Syndetryghed? O, dersom vi lode vort Hjerter vige bort fra Herren og overgav os til Forsængelighed, Yppighed og sandfelige Udsvævelser, var det andet, end at foragte, istedet for at ære ham, og ved Utaknemmelighed, den forreste af alle Laster, gjøre os uværdige til Fredens Belsignelser? Nej! denne Taksigelsesfest vorde os Morgenrøde til Sejersfesten over det sandfelige Menneske og Fredsfest for vort eget Hjerter, hvilken vi først kunne højtideligholde, naar vi have Samvittigheds Vidnesbyrd om kristelig Pligts Opfyl-

delse. — Dersom nogle da ere Lærere iblandt os, saa lader os alvorligen udbrede Jesu agtværdige, velgjørende Religion, lader os arbejde for Sandhed og Dyd og Kristendom, der ere Staternes troeste Støtter, ere Fredens ærligste Beskytterinder! — Dersom vi ere Tilhørere, saa lader os flittigere og andægtigere end tilforn forsamle os her, hvor Sandheden tilfredsstiller Manden og beroliger Hjertet, hvor de væsentligste Hjælpe midler tilbydes os til Kundskab og Øvelse i alle Pligter! Lader os agte og lyde i vort gandske Liv hans Lære og Love, der bragte Fred til Jorden; og lærte sine Efterfølgere at have Fred med sit eget Hjerte og Fred med Gud! Lader os søge ved Ordets Hørelse at bringe det saavidt, at Guds Stemme maae lede os paa alle vore Veje, og hans Trøst styrke os i alle Livets Elendigheder! — Dersom vi ere Øvrigheds personer, Ofsynsmænd eller Herrer over andre, lader os være retfærdige, viise, skaanende, sagtnodige, ufortrødne og ærlige i at befordre det større eller mindre Selskabs Vel, hvis Foresatte vi ere. — Og, I Landsbyernes Iyffelige Beboere, Ugerdyrkere, Haandværkere, Dagelønnere, Orlogsfolk, Landværnsmænd, Soldater, Tyende, hvad Stand I ere af, hvad Kald I have i Staten, Hæld og Velsignelse og Fred være over det, og over Eder selv! men virker og arbejder alle til Landets Hæld og Velsignelse, thi hvad nyttede det, at I havde Tid og Noelighed dertil, naar I ikke værdigen

vilde bruge den? Holder Fred med alle Mennesker; thi hvad nyttede det Eder, at der var Fred uden om Eder, naar Ufred boede i Eders Hjerter, og Strid og Krig rasede indbyrdes imellem Eder? Værer tilfreds med Eders Raar, med Eders Sold og Løn, thi hvad nytter Eder al Verdens Rigdomme, naar I allevegne maatte slæbe med Eder en af Misundelse og Misfor- nøjelse betyngtet Sjæl? Den gode Gud haver sparet Eder Livet i et Aar, som var saa rigt paa Farer, men dog rigere paa Beviser paa hans Hjelp, hans Kraft, hans Betsignelse og Visdommen, Magten; Godheden i hans opholdende Forsyn; o, lader derfor dette Liv vor- de herefter værdigere brugt, nyttigere anvendt, end til- forn! Enhver Dag I fremdeles leve, anvender den som Mennesker, der kjende deres ærefulde Bestemmelse, anvender den som Eders Medmenneskers Velgjørere og Skyttsengel, som Kristne og Gudsbørn, at I eengang, hvad enten I skulle døe paa Straaelejet eller Balplads- sen, kunne gaae ud af Livet i den søde Medvidenhed, at I have stiftet Got i Verden, og gjort Eder duelig til det himmelske Kald og de fuldendte Retfærdiges Lyksal- lighed.

Til sidst henvender jeg mig til Eder, med mine Formaninger, I kristelige Egteskæller, Fædre og Mø- dre! — thi det er fra Opdragelsen og den huuslige Gudsfrøgt, Fred og Lyksalighed skal gaae ud og ud- brede sig over Verden — Skjønner paa Eders Lykke

og giver Herren Ære og Priis derfor. See! I have ligesom imodtaget paa ny af hans beskærmende Haand hinanden, Eders Børn, Eders hele jordiske Ejendom. O maatte I føle dybt — med hiin Fader — hiin Hyrde — hiin fattige Qvinde — hvad det vil sige, at I kunne, selv glade, tilraabe hinanden i Dag: "Glæder Eder med mig, thi jeg haver igjen fundet min Søn som var forloren, mit Gaar som var borte, min Penge som var tabt." Hvor dyrebare, hvor dobbelt kjære vilde I blive hinanden! hvor elskværdig, hyggelig og hvilefuld Eders Hytte! hvor rige Eders Kaar, saa fattige I endogsaa vare! Med hvilken fornøyet Omsorg skulde I opdrage Eders Børn og danne dem til at blive ædle værdige Mennesker, troe Undersaattere, dydige Kristne! Og de, hvorledes skulde de igjen elske, agte og prise Eder — hænge ved Eder med deres Hjerte, forsvare Eder med deres Arm i den kraftløse Alders Dage, og ledsage Eders i Fred hensvævende Land med Velsignelser til Ævigheden.

Overhovedet, m. Elsk., lader os efter den fortvivlelsesfulde Forfatning, hvori vi befandt os, vise i Gjærningen, at vi inderligen glæde os over Befrielsen og skønne paa vor Lykke. Videt, at uden Retfærdighed og Menneskekjærlighed kan Krigen aldrig ophøre, Freden aldrig befæstes — det menneskelige Selskab ikke bestaae. Over disse Hovedpligter imod alle. Men værer især retfærdige og kjærligen godgjørende imod

dem, der paa Kampens Dag modtog det dødelige Stød, der ellers skulde have tørnet paa Eder. Bevidner, hvor J møde dem, disse Helte og Landsforsvarere Eders Taknemlighed og Agtelse! Leed — og Nogle døde i en vis Henseende for os, som Forløseren Jesus Kristus, — O, skulde vi ikke med Glædens Taare gjøre vel imod de Første, om de trænge dertil, og imod de Sidstes Efterladte. Jo dette er et Beviis paa Eders Taknemligheds Oprigtighed imod Gud, dette er et Offer Fredens Stifter og Glædens Giver fordrer. Kunne J nægte ham det? — Umuligt! Men han være med Eder alle — han velsigne Eder, bevare Eder i al Nød og Fare, lade sit Ansigt lyse for Eder i Mørket, og give Eder Fred; Fred i Livet og i Døden, Fred i Tiden og i Evigheden! Amen.



